

Fiskeri- og kystdepartementet

Vår dato
15.02.2013

Vår referanse
2012/00415-11

Vår saksbehandler
Erling Holmeset jr/92443993

Deres referanse

Høringsnotat om forslag til endring av forskrift av 12. september 2003 om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse

Norges Fiskarlag viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsbrev av 7. november 2012. Arbeidsutvalget i Norges Fiskarlag behandlet saken i møte den 15. februar d.å.. Fiskarlaget planlegger imidlertid at Landsstyret gis muligheter for å gi eventuelle tilleggskommentarer til saken, etter at saken er blitt drøftet i møte 5. mars 2013. Følgende vedtak ble fattet av Arbeidsutvalget i møte 15. februar d.å.:

«Norges Fiskarlag viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsnotat av 6. november 2012 om endringer i leveringsplikten for fartøy med torsketråltillatelse. Departementet foreslår følgende i sitt høringsnotat:

1 Høringsforslaget

Departementet fremmer alternative endringer i reglene for leveringsplikt, jf. forskrift av 12. september 2003 nr. 1131 om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse, og drøfter noen endringer som betyr nye regler i forskriften. En mulig modell som tar opp i seg de maksimale endringene som drøftes i notatet, vil gi følgende endringer:

- Tilbudsplikten etter § 4 økes fra 80 % av torsk og 60 % av hyse, til 100 % av fartøyet sin fangst av torsk og hyse, for begge fiskeslag nord for 62° N.
- Det blir innført kjøpsplikt for 70 % av tilbudspiktig torsk og hyse, når det er sammenfallende eierskap til fartøy med leveringsplikt og tilgodesett landanlegg.
- Bearbeidingsplikten etter § 3 siste ledd økes fra 70 % til 90 % av torsken som blir kjøpt av primært eller sekundært tilgodesett anlegg, og utvida til også å omfatte hyse med same prosentsats.
- Reglene i forskriften § 6 om leveringssted for fangst omfatta av leveringsplikt blir endra slik at når tilgodesett anlegg har kjøpsplikt, skal fangsten landes fra leveringspliktig fartøy direkte til anlegget.
- Det blir innført en ny regel om at fartøy med leveringsplikt skal melde fangsten til salgslaget minst 48 timer før landing, og primært tilgodesett anlegg får en svarfrist 24 timer før forventet landing.
- Det blir åpnet for at det med godkjenning fra myndighetene kan skje ei viss utveksling av råstoff mellom anlegg innenfor same fylket som har same eier. Forutsetning for et slikt samtykke er at eieren på hvert tilgodesett anlegg, kan dokumentere at en oppretthold minimum et slikt omfang på aktiviteten som den fangsten anlegget er tilgodesett med gjennom leveringsvilkår, ville gitt grunnlag for.

- Det blir innført en ny regel om at når det er flere interesserte kjøpere til en fangst, skal salgslaget kunne prioritere på grunnlag av hvilke produkt kjøpere vil nytte råvaren til slik at den mest arbeidsintensive produksjonen først blir tilgodesett.
- Det blir innført en ny regel i reguleringsforskriften for fiske etter torsk, hyse og sei om at trålere som lander leveringspliktig fangst fersk, skal få en lavere avrekningsfaktor i forhold til kvote for å stimulere til slik levering.

Departementet har under de ulike tema ovenfor bedt om synspunkt på hvert enkelt tiltak. I tillegg ber departementet også om synspunkt på en slik samla endring.

Departementet uttaler videre at en bearbeidingsplikt for hyse kan av og til gi dårlig lønnsomhet. Imidlertid vil en kjøps- og produksjonsplikt for dette fiskeslaget kunne bidra til å opprettholde produksjonen og på den måten sikre at foredlingsanlegga ikke permitterer de ansatte i perioder der det kan være vanskelig å få tilstrekkelig tilførsel av annen fisk.

Departementet legger til grunn at omfanget av kontrollen av forslagene vil føre til økte administrative og økonomiske konsekvenser for Fiskeridirektoratet. Høringsforslaget inneholder ingen betraktninger om økonomiske konsekvenser for begunstiget industri, for fartøy som berøres direkte, eller indirekte konsekvenser for andre fartøy og lokalsamfunn.

2 Generelt

Forslagene fra Fiskeri- og kystdepartementet representerer en sterk inngripen i de disposisjoner som industri-aktørene selv skal gjøre i forhold til strategisk valg. Et vesentlig og sentralt mål for næringsvirksomhet er å oppnå lønnsomhet, noe som er avgjørende for å sikre aktivitet langs kysten og sysselsetting i bedriften. Dette vanskeliggjøres gjennom statlige pålegg og inngripen i bedriftens disposisjoner, bl.a. i forhold til hvor mye råstoff som skal bearbeides, hvilken produksjon som skal gjennomføres uten referanser til etterspørsel i markedene. Dette er forhold som endrer seg over tid og departementets forslag innebærer et alt for statisk opplegg. Fiskarlaget mener det er nødvendig at det er industrien, ut fra etterspørselen i markedene, som må gis mulighet til valg av produksjon uten en statlig overstyring. Det vil absolutt alle parter tjene på, også de berørte lokalsamfunnene og befolkningen.

3 Alternative veivalg

Departementet ber om synspunkter på tre ulike løsninger for endringer i leveringsplikten:

1. Å oppheve forskriften av 2003 og dermed gå tilbake til situasjonen slik den var da ordningen var regulert gjennom de individuelle vilkårene.
2. Å holde fast ved hovedtrekkene i dagens ordning, men vurdere endringer i tilbudsplikten, bearbeidingsplikten og legge til ei ordning med bl.a. forhåndsvarsel om levering.
3. Å innføre ei ordning med kjøpsplikt, herunder denne kombinert med justeringer i dagens ordning.

Fiskarlaget mener at alternativ 1 vil være å gå tilbake til en situasjon som var preget av strid og usikkerhet om hvordan leveringsplikten skulle praktiseres. Forskriften har etter visse justeringer ryddet opp i disse uklarhetene, både når det gjelder hvor stor andel av fangsten leveringsplikten omfatter, hvilke fiskeslag den omfatter, prisfastsettelsen, dekking av transportkostnader m.m.. Fiskarlaget vil fraråde dette forslaget.

Norges Fiskarlag mener at alternativ 2 om å videreføre hovedtrekkene i dagens ordning som det mest rimelige og fornuftige veivalget. Dagens ordning med leveringsplikt fungerer langt på vei tilfredsstillende, og utfordringene i filetindustrien har andre årsaker enn leveringspliktens utforming. Det vises spesielt til at det ikke er kommet sterke krav om endringer i leveringsplikten for torsketrålere, verken fra fiskeflåten eller landindustriens side. Kun regionalpolitisk har dette vært et tema. Fiskarlaget vil imidlertid påpeke at de fleste justeringer som departementet foreslår om endringer i dagens ordning vil svekke lønnsomheten både i trålerflåten og fiskeindustrien. Det er feil vei å gå, og det fremstår som en særdeles dårlig fiskeri- og distriktspolitikk.

Alternativ 3 om å innføre kjøpsplikt, er i realiteten det samme forslaget som ble fremmet i høringsnotatet om endring i forskrift om leveringsplikt i 2006 om salgspunkt. Dette forslaget fikk ikke tilslutning i 2006, og departementet konkluderte selv med at forslaget ikke ville styrke lønnsomheten i fiskeindustrien, og således kunne virke mot sin hensikt. Fiskarlaget kan ikke se at det er tilført nye argumenter til saken nå som støtter et slikt forslag, og Fiskarlaget er enig med departementets nevnte vurderinger fra 2006 til dette forslaget.

I tillegg vil et slikt forslag være uheldig også for flåtesiden, både for trålere, som er direkte berørt, og andre fartøy som indirekte vil bli berørt. Dette fordi forslaget vil bidra til å hindre landindustribedriftene i å kjøpe råstoff fra andre deler av fiskeflåten, og således skape avsetningsvansker i hovedsesongen for kystflåten.

4 Andelen leveringspliktig fangst

Fiskeri- og kystdepartementet skriver at 23 fartøyer av i alt 40 torsketrålkonsesjoner pr 2. januar 2012 hadde leveringsplikt for hele eller deler av sin kvote. Leveringsplikten omfatter en kvote tilsvarende 46,5282 kvotefaktorer av totalt 87,9265 kvotefaktorer i fisket etter nordøstarktisk torsk. Det vises videre til at leveringsplikten i dag har et større omfang enn det ordningen tradisjonelt har hatt. Dette burde vært belyst i høringsnotatet.

Norges Fiskarlag viser til at det i dag er fem fiskereide rederi, med i alt fire fartøy (og ett inaktivt) som har leveringsvilkår knytt til konsesjonen. For disse har ordningen med leveringsplikten fungert dårlig. *Fiskarlaget mener at leveringsplikten for fiskereide fartøyer må endres til å gjelde hele Nord-Norge.*

5 Tilbudspunkt

Tilbudspunktet forslås økt fra 80 % av torsk og 60 % av hyse, til 100 % av fartøyet sin fangst av torsk og hyse, for begge fiskeslag nord for 62°N.

Fiskeri- og kystdepartementet mener at det er et mål at foredlingsanleggene skal ha tilgang til så mye råstoff som mulig, og med bakgrunn i statistikk over dagens leveringsmønster mener departementet at det ikke vil være noe problem å utvide tilbudspunktet utover det som i dag følger av forskriften. Departementet ber om synspunkter på å endre dagens tilbudspunkt, og antyder at den kan økes til 100 % både for nordøstarktisk torsk og hyse.

Norges Fiskarlag mener at dagens regler for tilbudspunkt på torsk og hyse er basert på politiske mål, faglige og praktiske innspill. At en i 2003 ikke innførte 100 % leveringsplikt, som i realiteten var en tilbudspunkt, var behovet for en ordning som var praktiserbar for berørte parter. Fiskarlaget kan ikke se at det i høringsnotatet fremkommer nye eller andre opplysninger som ikke ble vektlagt i forarbeidet til forskriften av 2003. Høringsnotatet sannsynliggjør ikke at økt tilbudspunkt, vil føre til økt bearbeiding i landindustrien.

Norges Fiskarlag mener fortsatt at tilbudspunktet må avgrenses til 80 % av torsk kvoten og 60 % av hysen kvoten.

6 Bearbeidingsplikt

I henhold til dagens forskrift skal 70 % av torsk fangstene som blir kjøpt etter den primære eller sekundære leveringsplikten bearbeides. Fiskeri- og kystdepartementet ber om synspunkter på om bearbeidingsplikten bør økes til 90 %, og om også hyse bør inkluderes i bearbeidingsplikten.

Norges Fiskarlag mener det vil være svært uheldig både for lønnsomheten til flåten og for industrien å utvide bearbeidingsplikten for torsk utover dagens nivå på 70 %. Bearbeidingsplikten må ikke være så streng at bedriftene i praksis ikke har anledning til å kjøpe leveringspliktig råstoff. Markedet for fisk er ikke slik at det til enhver tid er mulig å bearbeide alt råstoffet lønnsomt, og det er hele tiden en vanskelig balansegang i industrien for å disponere råstoffet slik at det gir størst mulig lønnsomhet. Det er samtidig slik at alt råstoff ikke er egnet til videreforedling. Foredlingsbedriftene må derfor ha en

viss fleksibilitet i produksjonen. *Fiskarlaget mener at en innskjerping av bearbeidingsplikten vil få den motsatte effekten av det som er departementets intensjon, gjennom at bedriftene i mindre grad blir i stand til å by på fangstene som blir tilbudt gjennom tilbudsplikten. Dersom departementet ønsker å gjennomføre en slik utvidelse av bearbeidingsplikten, ber Fiskarlaget om at departementet først foretar en grundig konsekvensutredning av hvordan forslaget vil virke, både for trålerne med leveringsplikt og andre fartøy med leveringsbehov (kystflåten), for berørte bedrifter, for bedrifter som ikke omfattes av leveringsplikten, og for kystsamfunn som blir berørt.*

Fiskarlaget kan ikke se det foreligger noen nærings- eller markedsmessige begrunnelser for å innføre en generell bearbeidingsplikt for hyse. Det er vanskelig å bearbeide frossen hyse lønnsomt ved norske landanlegg. Også når det gjelder fersk hyse er det begrenset mulighet til å utnytte denne i produksjonen. Det er samtidig slik at hysekvoten bare unntaksvis kan leveres fersk. Mange av trålfartøyene har ikke adgang til å fiske hyse nær kysten, og må ofte gå langt til havs eller inn i russisk sone for å fiske hyse. I slike tilfeller er det vanskelig, om ikke umulig å levere et tilstrekkelig ferskt hyseråstoff.

Dersom Fiskeri- og kystdepartementet opprettholder tilbudsplikten for hyse, mener Fiskarlaget at det kan være argumenter for å innføre en bearbeidingsplikt for hyse i de tilfeller der det ikke er sammenfallende eierskap mellom selger og kjøper av råstoffet. Dette for å hindre en utvikling med ren trading av hyseråstoff som er underlagt leveringsplikten. *Fiskarlaget mener derfor at dersom tilbudsplikten for hyse videreføres, bør 50% av hysefangstene som kjøpes gjennom leveringsplikten i de tilfeller det ikke er sammenfallende eierskap mellom selger og kjøper, også underlegges bearbeidingsplikt.*

7 Leveringssted for fangst omfattet av leveringsplikten

Leveringspliktig fangst kan etter reglene i dag losses ved eller på annen måte transporteres til den fiskeindustribedriften som har fått tilslag. Forskriften regulerer også hvem som skal betale transporten dersom lossing skjer på et annet sted enn ved kjøperen sitt anlegg.

Fiskarlaget mener at dagens ordning fungerer godt, og må videreføres. Fiskarlaget kan ikke støtte en endring av regelen slik at fangsten alltid skal leveres av fartøyet direkte til det anlegget som kjøper, uavhengig av om det er kjøpsplikt eller ikke.

Fiskarlaget vil vise til at kravet til effektiv drift er økende for fiskeflåten, og det er også mange praktiske forhold som avgjør valg av lossested. Valg av landingssted handler også om hvordan fartøyet raskest mulig kan komme i fiske igjen. Hver dag ekstra ved land, er et tapt fiskedøgn. Fiskarlaget mener at et krav om pliktig landingssted vil være en alvorlig trussel mot lønnsomheten til fiskeflåten. Det vil også føre til økte utslipp av skadelige miljøgasser gjennom urasjonell drift. *Fiskarlaget vil sterkt fraråde å pålegge den leveringspliktige trålerflåten lossested.* I de tilfeller det er rasjonelt å losse fangsten ved det tilgodesette anlegget, vil selvsagt rederiene gjøre dette frivillig.

8 Innmelding av leveringspliktig fangst

Departementet foreslår at det blir innført en ny regel om at fartøy med leveringsplikt skal melde fangsten til salgslaget minst 48 timer før landing, og primært tilgodesett anlegg får en svarfrist 24 timer før forventa landing. I dag må fartøy melde inn fangst til salgslagene minst 24 timer før landing. Fiskarlaget mener at det ikke vil ha store konsekvenser om kravet til innmelding utvides til 48 timer, men ser heller ingen sterke argumenter for å utvide fristen. En utvidelse av fristen vil i stor grad føre til at fartøyene må melde inn fangst før fisket er avsluttet, og dette vil skape merarbeid i forhold til rapportering og korrigering, i tillegg til at det blir et nytt kontrollpunkt for fiskeflåten å forholde seg til.

Fiskarlaget mener at dagens rapporteringsordning fungerer tilfredsstillende.

9 Krav om kjøpsplikt ved sammenfallende eierskap

Fiskeri- og kystdepartementet ber om synspunkter på å innføre en kjøpsplikt ved sammenfallende eierskap til fartøy og anlegg. Ei slik ordning vil ha klare paralleller med forslaget om en salgspunkt i den forrige høringsrunden om leveringsplikt i 2006. Fiskerlaget er forundret over at departementet nå mener at en kjøpsplikt vil være med på å sikre at grunnlaget for dispensasjon fra aktivitetskravet i deltakerloven fortsatt står ved lag, og at en kjøpsplikt vil bidra til å oppfylle hensikten med ordningen med leveringsbetingelser. Etter høringsrunden i 2006 konkluderte departementet med at forslaget ikke ville styrke lønnsomheten i fiskeindustrien, og således kunne virke mot sin hensikt.

Fiskerlaget mener at en ordning som pålegger tilgodesette bedrifter en kjøpsplikt av fangst som blir tilbudt under leveringsplikten er uheldig, både for flåtesiden og industrien. Fiskerlaget mener at en slik ordning vil være en trussel mot eksistensen til mange av landindustribedriftene. Den vil også kunne hindre landindustribedriftene i å kjøpe råstoff fra andre deler av fiskeflåten, og dermed skape avsetningsvansker i hovedsesongen for kystflåten.

Kombinasjonen kjøpsplikt og bearbeidingsplikt vil være en alvorlig innskjerping av ordningen. En slik plikt vil indirekte føre til at råstoffet må prises svært lavt, og dette vil kunne få store negative konsekvenser ikke bare for de fartøyene som er underlagt leveringsplikten, men for hele fiskerinæringen. Dette vil skje gjennom at førstehåndsmarkedet blir forstyrret som følge av at leveringspliktig råstoff må omsettes til lave priser. Det er ikke usannsynlig at en slik utvikling vil kunne bidra til å undergrave råstoffprisen på bl.a. torsk ute i markedene, noe som forøvrig kan framprovosere en dumpingsanklage fra EU mot norsk fiskerinæring. *Fiskerlaget vil advare mot en ordning med kjøpsplikt.*

10 Utveksling av råstoff

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår at det åpnes for en adgang til en viss utveksling av råstoff mellom anlegg innenfor samme fylket som har samme eier. Departementet mener at en slik ordning vil gi rom for at en får utnyttet mer av råstoffet, og for spesialisering av ulike anlegg til ulike typer produksjon. Departementet presiserer at det er en forutsetning at det blir opprettholdt en aktivitet på det enkelte anlegg som minimum gir samme omfang som den fangsten anlegget er tilgodesett gjennom leveringsplikten ville gitt grunnlag for.

Fiskerlaget støtter dette forslaget, og vil understreke at det er positive tiltak som mer fleksibilitet som vil bidra sterkest til økt lønnsomhet, aktivitet og bearbeidning i landindustrien, og ikke mer pålegg og plikter.

11 Prioritering av anvendelse

Fiskeri- og kystdepartementet ber om synspunkter på å innføre en ordning for fordeling av leveringspliktig fangst som innebærer at dersom det er flere interesserte kjøpere til en fangst, skal salgslaget kunne prioritere på grunnlag av hvilket produkt kjøperen vil nytte råvaren til, slik at den meste arbeidsintensive produksjonen først blir tilgodesett.

Fiskerlaget er sterkt kritisk til en slik ordning, og er litt usikker på hvilke kriterier departementet tenker at ordningen skal basere seg på. Fiskerlaget mener at et salgslag ut fra den posisjon det har ikke kan eller bør foreta denne type fordeling mellom industrianlegg. Fiskerlaget mener at det er prismekanismen som må bestemme hvem som får tilslag på de enkelte fangstene.

12 Lavere avregningsfaktor ved landing av ferskt råstoff

Fiskeri- og kystdepartementet mener at det er et stort fortrinn for norsk filetindustri at den har tilgang til ferskt råstoff av høy kvalitet, og mener det er uheldig for filetindustrien dersom stadig større deler av fangstene blir fryst om bord i fiskefartøyene. Departementet skriver at en løsning kunne være å stille krav om at industrieide fartøy må levere fangsten i en tilstand som tilgodesett anlegg alltid kan nyttiggjøre seg, altså fersk eller fryst etter landanlegget sitt valg. En annen løsning kunne være å stimulere til landing av mer ferskt råstoff gjennom positive virkemiddel, slik bifangst- og kvotebonusordningene i reguleringsopplegget ellers har som mål.

Fiskeri- og kystdepartementet ber høringsinstansene kommentere en ordning som innebærer at trålere som lander leveringspliktig fangst fersk, skal få en lavere avregningsfaktor i forhold til kvote, slik det har vært gjort for å stimulere til fangst for levendelagring.

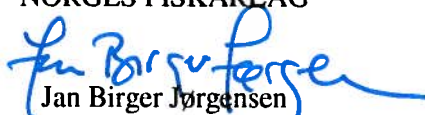
Dersom ei slik ordning skal innføres, mener departementet at det vil være gjennom regler i den årlige reguleringsforskriften for fiske etter torsk, hyse og sei, innenfor gruppeknoten for torsketrålere.

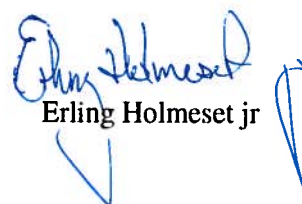
Norges Fiskarlag går sterkt imot forslaget om en ordning som gir ulik avregningsfaktor for leveranse av henholdsvis fersk eller fryst råstoff. Dette fordi det rokker ved en sentral rammebetingelse i næringen, om kvotefordeling mellom grupper og fartøy i næringen. Fiskarlaget er forundret over at et slikt virkemiddel, som rokker ved en så sentral rammebetingelse for flåten, blir gjenstand for vurdering i tilknytning til en høring om leveringsplikten for torsketrålere. Dette svekker myndighetenes troverdighet når det gjelder å legge til rette for langsiktig og forutsigbare rammebetingelser.

Det vises videre til at departementet foreslår en ny modell for kvotebonus, sammenlignet med bonusordningen som gjelder for levendelagring av fisk. I sistnevnte ordning med kvotebonusen, som for øvrig Fiskarlaget er i mot, er kvantumet i ordningen inndeckt gjennom en avsetning av totalkvoten av nordøstarktisk torsk før fordeling mellom gruppene. Departementet forlater nå dette prinsippet når det gjelder det aktuelle forslaget for torsketrålerne.

Fiskarlaget viser til at trålere med leveringsplikt, har fått forpliktelser fordi det er dispensert fra deltakerloven. Fiskarlaget er sterkt i mot at det etableres en egen ordning med kvotebonus til denne flåten bare fordi de oppfyller et vilkår som de likevel må oppfylle i medhold av både konsesjonsvilkårene og forskrift om leveringsplikt. *Norges Fiskarlag avviser dermed forslaget om en ordning med kvotebonus.»*

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Birger Jørgensen

Erling Holmeset jr

Kopi til: Landsstyret
Medlemslag
Salgslag
FHL